

nižjega človeka važna! — al ni volna, ki se ovci, da je ne teži in da se merčesi v nji ne zaredé, večkrat odstriči mora — al ni, pravim, volna izvirek bogastva, prednosti marsikterih narodov, in, rekel bi, dostikrat celó izvirek veči veljavnosti marsiktere države? In vse to se veže s poljedelstvom! Lejte njega visoki tudi namen od te strani!

Bratje moji! premišlujmo večkrat ta visoki namen! Detovoditelj naj mladosti, duhovni učenik kmetovavcem večkrat blage darove matere narave pred oči stavlja in jim dokazuje, kako se veže ena reč z drugo, da na mesto nevednosti, ki rada krivo sodi, stopi spoznanje, in iz spoznanja tudi veči ljubezin do vsih stvari na svetu.

Poznal se bo po tem tudi visoki namen poljedelstva — spoznal se bo sploh veliki prid vsiga, kar nam milost Stvarnika v naravi deli, — spoznalo se bo, da človek je za delo vstvarjen. Čmu bi nam bila scer naša moč? Ako bi nam Bog sam dajal, kar nam je treba, bi bili k vedni lenobi obsojeni, in ne bila bi se razumnost nikdar obudila, znanosti, umetnosti, poljedelstva, rokodelstva bi ne bilo, — velko kolo človeškiga družbenstva bi stalo!

Blagor pa posebno mladenču, ki ga narava za roko prime in ga že zgodaj po svojih cvetecih planjavah vodi! Vsaka stopnja mu bistri razum, žlahni serce, in krepča življenje!

Nova naprava cesarskih vradnij v našem cesarstvu.

Po nar višjem sklepu od 14. septembra lanskega leta je nova naprava vsih cesarskih vradnij poterjena, katero so c. k. ministri notranjih oprav, pravosodja in denarstva 19. dan tega mesca z ukazom razglasili, da se imajo okrajne vradnije (Bezirksämter), okrožne oblastnije (Kreisbehörden), sodne oblastnije (Gerichtsstellen) in deželne poglavarstva ali cesarske namestnije (Statthaltereien) v zgornji in doljni Austrii, na Českem, Marskem, Šleskem, Galiskem in Vladimirskem s Krakovo, v Bukovini, na Solnograškem, Tiroljskem in Vorarlberškem, Štajarskem, Koroškem, Krajskem, Goriškem, v Gradiški in Istrii, na Dalmatinskem, Horvaškem in Slavonskem, Erdeljskem in v Serbski vojvodini z Banatom — po ti postavi iznovega ustanoviti; izvzeto je le Dalmatinsko o sodnijskih oblastnijah, zastran kterih so že posebne cesarske postave dane.

Po velikosti dežele ali kronovine se imenuje nar višji deželna oblastnija v nekterih (večih) deželah cesarska namestnija (Statthaltereii), v drugih (manjših) deželno vladarstvo (Landesregierung). — Sedeži (stolice) cesarskih namestnij so: na Dunaji, v Lincu, Inspruku, Gradcu, Terstu, Zadru, Zagrebu, Pragi, Berni, Lvovu, Temešvaru in Sibirju; kronovine poglavar se imenuje v deželah tega obsežka cesarski namestnik (Statthalter). — Sedeži (stolice) deželnih vladarstev pa so: v Celovcu, Ljubljani, Trepavi, Solnogradcu in Černovici; — kronovine poglavar se imenuje v deželah tega obsežka deželni predsednik (Landespräsident).

Veči dežele so za politično opravilstvo razdeljene v okroge (kresije), manjši pa ne; zato na Koroškem, Krajskem, Solnograškem, zgornjem in dolnjem Šleskem in v Bukovini nimajo biti kresije.

Za Ogersko je posebna osnova dana po nar višjem sklepu od 10 t. m., po kateri je poterjena veči in obširniji oblast, ki jo ima deželski in vojni poglavar nadvojvoda Albreht; opravilstvo deželnega poglavarstva na Ogerskem razpade v 5 oddelkov, ki ima vsak svojega predsednika, ki so namestniki nadčelnika.

Višje deželne sodnije (nekdanj apelacije imenovane) imajo vsled nove osnove v prihodnje biti v sledečih mestih: za Austrijo in Solnograško skupej na Dunaji (Beču), — za Česko v Pragi, — za Marsko in Sileško skupej v Bèrni, — za Štajarsko, Koroško in Krajsko skupej v Gradcu, — za Tiroljsko in Vorarlberško v Inspruku, — za Goriško, Teržaško in Istriansko skupej v Terstu, — za izhodni del Galicije in Bukovino skupej v Lvovu, — za zahodni del Galicije in Krakovo v Krakovi, — za Serbsko vojvodino in Banat skupej v Temešvaru, — za Horvaško in Slavonsko skupej v Zagrebu, — za Erdeljsko v Sibirju.

(Dalje sledi.)

Povestnice za kratki čas.

Predpustnica.

Anton Zmikovec, ki je že terde štiri križe na herbtu imel, je bil tako pridin hlapčón, da je vsako leto ne le eniga, ampak več gospodarjev obslužil. Kar je zaslužil, je nesel v tisto hranilnico spravil, kjer je s sladkim tertnim sokom pod mizo list podpisal, nikoli nič nazaj ne tirjati. Njegova skrinja je bila do verha polna prazniga, in njegove oblačila polne odkritosercnosti. Še sreberno uro ima, pa misli: mojimu oblačilu se ura ne podá, torej nese uro v zastavnico, denar shrani pa v pivnico.

Pred pustam vidi Zmikovec kako ženini lepo nališpani okolj koračijo s takimi plajši ogernjeni, da človek ne vé, jeli bi jih vikal ali onikal. Zato tudi on sklene ženiti se, in sam pri sebi jo takole tuhta: „več se ne bom po službah trudil in sitnosti čemernih gospodarjev prenašal, kateri hočejo, da bi človek za majhno groše neprenehoma kakor živina jim delal, in če se le dva dni kej pomudim in odahnem, mi že slovo dajó. Poiskal si bom torej neveste in stopil v zakonski stan, da bova živela kakor dva tička. Čeravno nimam bogastva, tudi ob malim se živi, če ima žena kaj prida dote“.

Tako sladkosti zakonskiga stanu premišljeva je gré zares snubit.

V domači soseski Zmikovec ni mogel dobiti neveste, zato ker so ga povsod dobro poznale, da ima na desni roki enmalo predolge perste. Gré je torej iskat v drugo sosesko. Zvedil je za žensko, Urša Napota ji je bilo ime, ktera ni bila ravno zala, pa bogata, ker je ni davnej v loteriji veliko zadela. Pa pri vsim lepim denarcu Napota ni mogla moža dobiti, zato ker je bilo očitno znano, da je pred dvéma letama v neki hiši več druziga perila prehitro bila posušila, in je zato mogla celo leto mungati debelo perilo tistim tičem, kterim okoli nog rožljajo železne verižice.

Zmikovec se ne spodtika nad tem, ter misli: „to se lahko vsacimu človeku primeri; vzel jo bom, če me bo le hotla“. Gré do Urše, in ko k nji pride, jo najde praznično oblečeno in z zlatnino olišpano, in ji tako govori: „Urška, moja navada ni hodit kakor mačka okol vroče kaše, naravnost ti povem: ženit sim se k tebi prišel, al me češ vzeti?“ Urša odgovori: „Če imaš kaj premoženja, te že vzamem; revniga moža pa nočem; bogata tudi hočem premožniga moža imeti“. Zmikovec ji na to pravi: „nisim prazen, ne, nekaj imam v hranilnici, nekaj v zastavnici; dote imam tudi le štirikrat petdeset manj ko dvé sto goldinarjev, torej mislim, da bova dobra vkup, če sim ti všeč“. Urša iz serca vesela, da le moža dobí, kakor veči del postarnih divic, ki so že večkrat ploh vlekla, mu poda roko in pravi: Vzela te bom, le samo skerbi, da dovoljenje od gospoške dobiš. Anton gré k županu, in brez velike težave dobí pisano privoljenje, ker pri ženitnih dovolitvah se dostikrat ne gleda toliko na to, kako bo družina ži-

vela, kakor na to, da imajo babice kaj opraviti. Zdaj gresta oklice postaviti, odmolita kolikor zamoreta, kersanskiga nauka malo znata, da morata večkrat priti. Za ženitvanje si pri vsem tem pripravljata, pa joj! pet dni pred poroko pridejo v hišo en pisar, dva zaperežena moža, in dva sodnišna hlapca in neki ptujic. Po hiši neveste vse preiščejo, ker se je med tem zvedilo, da je bila nevesta v veliki tatvini zapopadena; kar najdejo, so pobrali in nevesto v ječo gnali, kjer se je pokazalo, da vse njeno premoženje je bilo vkradeno blago. To je bila nje — loterija.

Ko Napoto v sodnico priženejo, se grozno začudi, ker noter najde svojiga ženina, kamor so ga bili pred dvéma dneva zavolj tatvine shranili. „Tone, kaj pa ti tukaj delaš?“ ga vpraša nevesta. „Tebi bom družino delal“, ji odgovori. „Malopridnež, nemara si me clo ti izdal?“ ga s pisanim pogledam napade. „Urška Napota ne bodi abota, saj — —;“ več ni mogel govoriti, ker je brič nevesto odpeljal.

Ženin in nevesta premišljujeta v zaporu pusta — konec in še več. C—r.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Železnikov 23. jan. Hvala Bogu! rečemo Železnikarji, da je konec tiste preprijetne letošnje zime — s katero nam je bilo kaj slabo vstreženo. Akoravno žalostnih nasledkov mehkih in talih zim: nevarnih plućnih in vroćinskih bolezin, zgodnih požarov itd. dozdam pri nas še nismo občutili, je za naše fužine in vso okolico vendar sneg velika dobrota, zakaj navadno dobivajo naše kakor večidel vse gorenske fužine oglje večidel le pozimi z visocih in nepotnih hribov po samotezni vožnji; letos pa je žugalo oglje v hribov ostati; kar ga bo dobiti, bo gotovo silno drago, desiravno je od malo let sèm že cena za polovico višji poskočila. Bati se je, da zavolj mehke zime bi naše fužine poleti ne praznovale, kar bo fužinarjem velika škoda; po drugi strani pa so tudi ogljarji milo gledali, ki so se celo poletje po visocih hribov z dervarjijo in kuhanjem oglja vkvarjali; zdaj bi bil marsikdo že lepe denarce za oglje potegnul, tako pa so namest veselega in urnega dervarja klaverno pohajkvali. Toraj pri nas le še poterdimo staro slovensko prislovico: „Vsaka reč o svojem času je nar bolj“.

Novo gojzdnarsko postavo smo pri nas z veseljem pozdravili; naj bi se le dotične oblasti oistro po nji ravnale! zakaj ene leta se okoli nas z boršti gospodari, da je joj. (Tud nekteri fužinarji sami so bili tako modri). Med tem, ko si na Teržaškem in Notranjskem domorođci prizadevajo, Kras ogojzdit, so si pri nas po vsih grapah žage, ki so tako rekoč iz zemlje rastle, prizadevale noč in dan, nov Kras vstvariti. Kako sila veliko je šlo v malo letih lesa v ptuje dežele, in kje se dobiček kaj pozna? Bog daj prihodnji bolje! —

Josip Levićnik.

Iz Ljubljane 22. jan. V zgodovino letošnje čudne zime zapišemo današnji dan zato, ker je pri nas prvi letošnji sneg padel, menda tudi drugod; iz Dunaja zvemo, da je ravno ti dan snežilo.

Novičar iz mnogih krajev.

Rajni nadvojvoda Reiner je v svoji oporoki vkal, da hoče v Botzen-u v farni cerkvi pokopan biti; preprost kamen naj kaže pokopališče njegovo; groba nadpis si je sam naredil. — Ker se je večkrat primerilo, da tisti, ki so kje kakošno rudo zasledili in jo dalje iskati začeli, niso pri ces. rudarskih vradnijah vsega popolnoma napovedali, da se je potem zavolj pervenstva

najdbe včasih pravda vnela, je zavolj tega c. k. ministerstvo rudarstva ukazalo, da le take napovedi rudišleda (Muthung) smejo ces. vradnje sprejeti, v katerih je zapisano ime in stanovanje slediveca, ime najdenerude s priloženim košom tiste najdbe, natančni popis kraja, lastnika zemljiša, soseske in politične okrajne, kjer se ruda iskati hoče, in kako leži v zemlji. — Dunajsko deželno poglavarstvo je razglasilo ces. ukaz od 19. oktobra 1839 zastran teških vozov, da ne smejo biti čez 9 čevljev široki; če so širji naloženi, plača voznik kaznen od 2 do 25 fl.; ravno ti kazni zapade, kdor voz z 4 kolesi tako naloži, da več kot 8 kónj po ravnem vpreže (začasna pripraga več kónj v goratih krajih se tu sèm ne rajta); teža voza z 4 kolesi, katerih šine so ožji kot 6 pavcov, ne smé čez 60 centov znesti, scer zapade voznik kazni do 10 fl. — Da Dunaju je zavolj premeškega zimskega vremena veliko bolnikov; število bolnih v veliki bolnišnici 21. dan t. m. je bilo 2038, kjer je navadno le za 1470 bolnikov prostora; na legarju (Typhus) jih nar več zbolji, ki pa večidel ni nevaren. — V nekterih krajih Austrijskega, posebno v Langenloisu, so zapazili čudno prikazn in kruhu in družih moćnatih jedilih, da so bile rudeče kakor s kervjó polite; se vé, da so vražni ljudje berž hrup zagnali, vsak je kaj družega podtikal temu prikazku, dokler ni slavni botanikar dr. Fencel moke preiskal in najdel, da rudečina moke, ki je ljudstvo begalo, izvira iz živalic (monas prodigiosa) in nekkih gobic v spridenimoki zarezjenih, ki imajo v sebi rudečo barvo. — V vasi Habrovanu (na Marskem) gré od ust do ust pripovedka, da v neki hiši že več noći zaporedoma straši; opolnoći se sliši silen ropot, oknja rožlajo in mize ropočejo; žandarjem je ukaz došel po strahu slediti, ki bojo gotovo kmalo truplo tega duha našli in ga vpokojili. — V Taufers-u na Tiroljskem se je — kakor Dunajski časnik piše — oženil nek čevljar, ki je po prestanih boleznih tako sključen, da le po vsih štirih hoditi zamore, vendar je v hoji tako uren, da se mu vsak čudi, ki ga vidi; — ta žena dobi gotovo prav podložnega moža! — Postava je vnovič oklicana, da tisti, ki imajo dovoljenje smodnik (pulver) prodajati, ga ne smejo v svoji štacuni nikdar čez 4 funte imeti, ki mora biti v plehastih posodah varno shranjen; vsa druga zaloga mora biti zunaj mesta ali terga hranjena. — Zagrebško škofijstvo je poviksano v prvostolnico Horvaške in Slavonske dežele. — Slavni kardinal in knezo-škof Vratislavski baron Diepenbrock je na svojem gradu v Ivanji gori 20. t. m. umrl. — Od Černogorsko-Turške vojske se bere v časniku „Oest. Cor.“, da žalibog! je dosto poljskih in ogerskih oficirjev v turški armadi, ki so sedaj vojskovodi zoper Černogorce; naj hujši pa je to, da je vojska, ki se je med Turki vnela, vojska za turško véro zoper kristiane postala, in da se ne more povedati, kakošen bo konec tega plamena; turška vlada si ima sama sebi vse nevarne zaderge pripisati, ktere vtegnejo po takim grozovitem početju slediti. „Terž. čas.“ se iz Budve od 15. t. m. piše, da so bili Černogorci v poslednjih bitvah srećni; 15. t. m. so imeli Turki od 5 krajev Černogorce napasti, kateri pa so veseli in po vojski hrepené, maševati se nad Turki za pobite svoje brate. Kuci je stopil na stran Černogorcov. — Nar važniši novica iz Pariza je, da se bo cesar Napoleon 29. t. m. oženil in za ženo neko prezalo Španjolko vzel, po imenu grofinjo Montijo, ktera se tudi vojvodinja Tebanska imenuje. Parizani so vsi osupnjeni zavolj te ženitve, ki se, kakor pravijo, nespodobi za cesarja; tudi ministri so mu to ženitev odsvetovali, razun enega, — al Napoleon se ne da pregovoriti, kajti hoče ženo imeti ne po povelju cesarstva, ampak po volji serca.